

Таким чином, фіскальна девальвація є перспективним напрямом політики реалізації експортного потенціалу національної економіки, який потребує деталізації та подальших досліджень.

Література

1. Emmanuel Farhi, Gita Gopinath, Oleg Itskhoki. *Fiscal Devaluations* // *NBER Working Paper № 17662* [Електронний ресурс] – 2011. – Режим доступу: <http://www.nber.org/papers/w17662>.
2. Ruud de Mooij and Michael Keen. “Fiscal Devaluation” and Fiscal Consolidation: *The VAT in Troubled Times* // *IMF Working Paper no. 12/85*. – 2012. – 47 p.

Олексій КИРИЧЕНКО

Запорізький національний технічний університет

ЕМПІРИЧНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ФІНАНСОВОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Відповідно до системи теоретичних факторів формування фінансової глобалізації, викладеної у дослідженнях вітчизняних та зарубіжних науковців [1, 2], розвиток глобалізаційних процесів у фінансовій сфері перебуває під впливом факторів як суто економічного, так і політичного, психологічного та іншого характеру, що ускладнює оцінку впливу цих факторів на розвиток глобалізації фінансових ринків та робить непередбачуваними наслідки цього процесу для національних фінансових систем.

Проте, не дивлячись на комплексність, зауважимо, що дана система теоретичних факторів не враховує впливу специфічних особливостей окремих країн на масштаби та динаміку фінансової глобалізації, яку ще можна інтерпретувати як міжнародну торгівлю фінансовими активами та фактично оцінити за допомогою співставлення накопичених країною зовнішніх фінансових активів та зобов'язань з рівнем її ВВП. Економічна теорія не дає чітких відповідей на питання щодо особливостей країн, які впливають на формування їх валових зовнішніх фінансових активів та зобов'язань, вважаючи це питанням емпіричних досліджень. Беручи до уваги цей факт, багаторазово збільшується роль і значення дослідження емпіричних (специфічних) детермінант в якості факторів формування фінансової глобалізації. У відповідь на актуалізацію цієї проблеми проаналізуємо та здійснимо систематизацію виділених науковцями емпіричних детермінант цього процесу, що відносяться до специфічних характеристик країн.

У нечисленних емпіричних дослідженнях сучасні вчені використовують різні стратегії й підходи до вибору детермінант міжнародної торгівлі фінансовими активами. Праця Г.Фон Фюрстенберга [3] – одна з перших спроб, у якій досліджувалися передумови фінансової глобалізації та стрімкого кількісного зростання зовнішніх активів та зобов'язань. Ф.Мартін і Х.Рей [4] розробили теоретичну модель, що здійснює оцінку рівня фінансової глобалізації залежно від факторів, які скорочують транзакційні витрати.

Р.Портес та Х.Рей [5] класифікують фактори з погляду теорії оптимізації портфельного вибору й теорії міжнародної макроекономіки та торгівлі. До першої групи детермінант автори відносять фактори оптимізації портфеля, асиметричність інформації, доходи від інвестицій, досліджують проблему схильності резидентів певної країни до інвестицій у національні активи охочіше, ніж в іноземні (home bias). Сюди ж вчені відносять так звані «фіксовані бар'єри»: мову, інституційні й регуляторні відмінності, транзакційні витрати. До другої групи детермінант відносять фактори, які пов'язують міжнародну торгівлю товарами й фінансовими активами: економічний розмір країни (ВВП), відстань між фінансовими центрами, рівень розвитку фінансового ринку, відкритість (населення). Необхідно зазначити, що в цьому підході більшість факторів взаємозамінюють і взаємодоповнюють один одного.

У дослідженні Ф.Лейна і Дж.М.Мілезі-Ферретті [6] все розмаїття потенційних емпіричних детермінант фінансової глобалізації автори об'єднують у три групи. Перша група факторів – економічні, що включають участь країни у міжнародній торгівлі товарами і послугами, рівень розвитку національного фінансового ринку та розмір доходу (ВВП) на душу населення. До другої групи факторів учені відносять політичні фактори, що включають дії, направлені на лібералізацію

рахунку руху капіталу, результати приватизаційних програм, податкову (фіскальну) політику. До третьої групи самостійних факторів входять технічні або інформаційно-телекомунікаційні фактори, що призводять до послідовного зниження транзакційних витрат міжнародної торгівлі фінансовими активами.

Отже, дослідивши та проаналізувавши різні погляди щодо системи емпіричних детермінант фінансової глобалізації, запропоновані авторами цих та інших досліджень, вважаємо, що найприйнятнішими і обґрунтованішими з теоретичної точки зору будуть наступні фактори: контроль за рухом капіталу; рівень економічного розвитку; економічне зростання; інституційне, правове (законодавче) та інвестиційне середовище, відкритість для міжнародної торгівлі; розвиненість (глибина) фінансового ринку, фінансової та банківської систем; податкова (фіскальна) політика.

Виділені емпіричні детермінанти фінансової глобалізації – важливі й необхідні для подальшого дослідження практичних аспектів формування, динаміки й тенденцій розвитку цього процесу та механізму його регулювання.

Література

1. Карпінський Б.А. Фінансова система. Навч. пос. / Б.А. Карпінський, О.В. Герасименко – К.: Центр навч. літер., 2003. – 184 с.
2. *Embracing financial globalisation.* – London: HM Treasury, May 2008. – 65 p.
3. Furstenberg G. *From Worldwide Capital Mobility to International Financial Integration: A Review Essay* / G. Furstenberg // *Open Economies Review.* – 1998. – Vol. 9. – P. 53–89.
4. Martin Ph. *Financial Integration and Asset Returns* / Ph. Martin, H. Rey // *European Economic Review.* – 2000. – Vol. 44. – P. 1327–1350.
5. Portes R. *The determinants of cross-border equity flows* / R. Portes, H. Rey // *Journal of International Economics.* – 2005. – v. 65. – P. 269-296.
6. Lane Ph. *The Drivers of Financial Globalization* [Електронний ресурс] / Ph. Lane, G. M. Milesi-Ferretti.– Режим доступу: www.aeaweb.org/annual_mtg_papers/2008/2008_576.pdf

Валерій КОВАЛЬЧУК

Тернопільський національний економічний університет

МІЖНАРОДНИЙ ТУРИЗМ ЯК ОДИН З ПРОВІДНИХ СЕКТОРІВ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Туристична діяльність є важливим джерелом добробуту багатьох держав світу. Вона створює можливості для ознайомлення з історією, культурою і водночас забезпечує населення робочими місцями. Міжнародний туризм — це тимчасовий виїзд особи з країни, де вона проживає, з метою відпочинку, оздоровлення, пізнавальних, професійно-ділових чи інших цілях без здійснення оплачуваної діяльності в місці перебування [1].

Основними групами чинників розвитку туризму є такі: мотиваційні (психологічні чинники, які впливають на вибір мети подорожі), географічні (особливості фізико-, економіко-, політико-географічного положення країн), політичні (стабільна політична ситуація), соціальні (демографічні та міграційні процеси, розвиток суспільних відносин), екологічні (збереження навколишнього середовища), економічні (розвиток економіки) [2].

Глобалізація та світові інтеграційні процеси зробили туризм одним з провідних секторів у світовій економіці. У 2011 р. загальний дохід від міжнародного туризму склав 1,2 трлн. дол. США, або 3,4 млрд. дол. США щодня. Ця сума рівна 30% світового експорту послуг або 6% від загального світового експорту товарів та послуг. Туризм займає четверте місце у світі після таких галузей як паливна, хімічна та харчова промисловість. При цьому він демонструє швидкі темпи приросту: у 2011 р. реальний експорт туристичних послуг зріс на 3,8% (з врахуванням коливань курсів валют й інфляції), а кількість туристів збільшилась на 4,6% до 982 млн. осіб. Це свідчить про тісний кореляційний зв'язок між цими двома величинами. А ось відставання зростання обсягу